

Jacek URBANIEC

III KRAKOWSKA KONFERENCJA METODOLOGICZNA *GRANICE NAUKI*

Konferencje metodologiczne, organizowane w maju przez Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych przy Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie wspólnie z Instytutem Informatyki UJ, gromadzą zarówno naukowców (matematyków, fizyków, biologów), jak i metodologów oraz filozofów. Można powiedzieć, że cel, jaki przyświeca Redaktorom *Zagadnień Filozoficznych w Nauce* jest podobny do zadań Krakowskich Konferencji Metodologicznych. Tym, co ma łączyć przedstawicieli różnych dyscyplin, jest bowiem refleksja filozoficzna w kontekście nauki — pewien sposób uprawiania filozofii, w którym odwieczne, ważne problemy filozoficzne próbuje się odszukać na terenie nauk przyrodniczych i matematyki. Okazuje się wówczas, że (niektóre) zagadnienia naukowe posiadają także niezmierną doniosłość filozoficzną.

Tegoroczna konferencja (9–10 maja 1996) odbywała się w ramach AFOS (Association for Foundations of Sciences, Language and Cognition), międzynarodowego towarzystwa naukowego stawiającego sobie podobne cele: integrację różnych dyscyplin naukowych poprzez refleksję metodologiczno-filozoficzną.

Nasza konferencja rozpoczęła się referatem Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Aleksandra Koja, pt. *Granice inżynierii genetycznej*, który poruszał m.in. prawne i etyczne ograniczenia, jakim powinien podlegać rozwój inżynierii genetycznej. Z kolei w dyskusji panelowej biologów i teologów nt. *Biologia i teologia wobec natury człowieka i teologii* (w której obok Rektora UJ, A. Koja, oraz Rektora Seminarium Sosenwieckiego, ks. dr W. Skocznego, brał udział prof. J. Kozłowski, ks. dr Z. Liana, prof. A. Łomnicki oraz dr hab. Jan Rafiński) próbowano ustalić, czy „linia demarkacyjna” pomiędzy tymi dyscyplinami oznaczać będzie

---

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

w przyszłości pokojowe współistnienie, czy raczej prowokować do wzajemnych konfliktów „granicznych”.

Najliczniejszą publiczność (sala 055 w Instytucie Fizyki UJ, licząca 220 miejsc, nie pomieściła wszystkich zainteresowanych) zgromadziły referaty ks. prof. Michała Hellera *Granice czasu i przestrzeni* oraz prof. Andrzeja Staruszkiewicza *Logiczne i socjologiczne ograniczenia możliwości fizyki*. Okazało się, że niektórzy wykładowcy AGH i WSP odwołali w tym czasie swe zajęcia, aby umożliwić studentom wysłuchanie tych referatów!

Drugi dzień obrad III Krakowskiej Konferencji Matematycznej toczył się w auli Collegium Novum UJ i zdominowały go przed południem kwestie matematyczno-filozoficzne: referat prof. Andrzeja Lasoty *Determinizm, indeterminizm a matematyka* oraz prowadzona przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Romana Dudę, dyskusja panelowa *Matematyka w polu napięć*. Wydarzeniem był też z pewnością referat dra hab. Mariana Mrozka z Inst. Informatyki UJ, w którym przedstawił swe wspomagane komputerowo dowody o istnieniu chaosu w równaniach Lorenza. Prace M. Mrozka, pisane wspólnie z K. Mischaikowem z Georgia Institute of Technology w Atlancie *Encyclopedia Britannica* wymienia jako jedno z czterech najważniejszych dokonań na polu nauk matematycznych w roku 1995! Jesteśmy świadkami dokonującej się ewolucji dowodu matematycznego — M. Mrozek i K. Mischaikow pokazali bowiem, w jaki sposób można przeprowadzać *ściśle* rozumowania, posługując się przy tym obliczeniami komputerowymi, które obarczone są *błędami* zaokrągleń.

Dopelnieniem referatów przyrodników (matematyków) były wystąpienia logików i metodologów: prof. Jacka J. Jadackiego *Rozumowania w nauce*, prof. Witolda Marciszewskiego *Dwa antykartezjańskie poglądy Leibniza w sprawie sztucznej inteligencji*, prof. Romana Murawskiego *Program Hilberta a tzw. matematyka odwrótne* oraz prof. Ryszarda Wójcickiego *Uniwersalna i lokalna interpretacja teorii naukowych*.

Mocnym akordem na zakończenie konferencji była dyskusja *Racjonalność nauki — irracjonalność filozofii nauki?* Ks. bp prof. Józef Zyciński zaproponował wspólną refleksję nad popularnością irracjonalnych tendencji, które dominują raczej w filozofii nauki, a nie w samej nauce. W dyskusji zwracano m.in. uwagę na źródła postmodernizmu oraz niebezpieczeństwa w nim ukryte.

Optymistyczną informacją może być fakt sponsorowania III Krakowskiej Konferencji Metodologicznej przez OPTIMUS SA. Do tej pory przeważnie ludzie biznesu woleli wspierać finansowo przedsięwzięcia typu: drużyna żużlowa, koncert rockowy albo wybory miss gminy bądź woje-

wództwa. Konferencję *Granice nauki* można uznać za przykład sensownego współdziałania instytucji akademickich i biznesu, a duża w tym zasługa człowieka z wyobraźnią — pana Romana Kluski, Prezesa spółki OPTIMUS SA.

Pisząc te słowa, mogę poinformować Czytelników, że kolejna IV Konferencja Metodologiczna odbędzie się w Krakowie w dn. 8–9 maja 1997 r., a jej tematem będą *Sensy i nonsensy w nauce i filozofii*. (Bliższe informacje będzie można uzyskać m.in. za pośrednictwem poczty elektronicznej: urbaniec@softlab.ii.uj.edu.pl).